

Innehåll

<u>Vågbrytare!</u>	1
<u>Det lönar sig att kämpa</u>	3
<u>Notiser</u>	5 och 13
<u>Saxat ur W&G</u>	6
<u>Storföretagens diktatur</u>	7
<u>Mobiltelefoni</u>	9
<u>Blod-hjärnbarriären</u>	12
<u>Bokanmälan</u>	14
<u>Dikt av Allan Edvall</u>	17
<u>Telekomindustrins propaganda</u>	18
<u>Enkät till partierna</u>	25

Redaktion: Vågbrytarens skrivargrupp

Datorbehandling och layout: Anna Cronholm, Erik Sohl

Ansvarig utgivare: Bo Fredberg

Adress: Nibble By 12, 153 91 Järna

Telefon: 08- 551 576 79, 08- 550 163 52

E-post: vagbrytaren@sverige.nu

Postgiro: 330218-9 ☘ Medlemsavgift: minst 100:-

VÅGBRYTAREN

Medlemsblad nr 1, augusti 2002

Vågbrytare!

Sommaren närmar sig sitt slut, och runt om i Sverige har många kommuner utnyttjat semestertiderna till att försöka smyga igenom byggloven för mobilmaster. Lyckligtvis finns det på de flesta platser alerta människor som tryckt på larmknappen.

Vi som fungerar som Vågbrytarens kontaktpersoner har fått en strid ström av samtal från oroliga personer som inte vill vara med om utbyggnaden av 3G.

Åtskilliga kilo information har spritts över Sverige och förhoppningsvis bidragit till att ge förnuftets förkämpar mod att protestera.

Det skrämmande är att mobilföretagen inte bara ljuger om sin bokföring och om forskningsläget. Man drar sig inte för att ljuga om vad som helst.

Några vanliga lögner som vi hört refereras från många håll, när operatörernas representanter träffat bostadsrättsföreningar för att "informera" är: "Det är bara struntprat att det finns en massa forskningsrapporter som pekar på negativa hälsoeffekter av strålning från mobiltelefoner och sändare. Rapporterna går inte att få tag på". (Detta påstående verkar onekligen märkligt när man framför sig har flera pärmar fulla av dylika rapporter).

"Olle Johansson ska ni inte lyssna på. Han är inte klok. Han påstår att man får galna kosjukan av mobilstrålningen". (Olle Johansson har skrivit en artikel där han använder sig av bildspråk och befarar att utbyggnaden av det trådlösa samhället kan leda till en lika drastisk kris som galna kokrisen i England).

"Berättelsen om George Carlo - som arbetade som forskare åt mobilindustrin, fann att telefonin kan få ödesdiga hälsokonsekvenser och kom i konflikt med industrin - är en vandringsägen". (Ett märkligt påstående, när man har det brev som Carlo skrev till 26 företag i handen, plus hans utmärkta bok "Cellphones - Invisible Hazards in the Wireless Age").

"Basstationernas antenner strålar nästan inte alls. Kommer man mer än tio meter från antennen finns det ingen strålning". (Man frågar sig hur telefonin fungerar utan strålning! Magi?)

Exemplen skulle kunna mångdubblas, men det räcker. Lögnerna är korkade, och det är också den propaganda som förväntas väcka vårt intresse för 3G. Vem blir speciellt upphetsad av tanken på att kunna se fotboll på väg hem från jobbet, spela på börsen i blåbärsskogen eller visa sitt senaste skateboardhopp för polarna?

Vi får också kontakt med många som redan nu lider mycket svårt av redan existerande mobiltelefoni i synnerhet och elsmog i allmänhet. Mångas liv har slagits i spillror av den sjukdom och isolering som blivit resultatet av vår alltmer strålade omgivning. Hur långt måste det gå? Hur många ska bli sjuka innan våra politiker vaknar upp ur sin törnrosasömn?

Vi jobbar så gott vi kan för att öppna Sveriges ögon för den katastrof vi är på väg in i. Många Vågbrytare runt om i landet skriver insändare, talar med politiker, överklagar bygglov, samlar namn på protestlistor osv. I slutet av augusti ska vi vara med på Fria ordets festival¹ i Göteborg och hoppas att få ut mycket information den vägen.

Nu gäller det att vi alla gör vad vi kan för att göra mobilfrågan till en valfråga!

Skrivargruppen

---

¹ Se sid 11

DET LÖNAR SIG ATT KÄMPA!

I W&G² nr.100 hösten 2001 har byggnadsbiologen Regina Schröder, i Maintal Tyskland berättat om hur ett motstånd mot sändaranläggningar för mobiltelefoni i ett kyrktorn fick oväntade och oväntat starka följder – särskilt för mobiltelefonibolaget.

Det började i Wachenbuchen som tillsammans med Hochstadt och två andra orter är ett slags lantlig förstad till tyska Maintal. Där reagerade några få familjer på en notis i kyrkbladet om mobilsändare i kyrktornet. Vad var nu det här? Man visste nästan ingenting om ämnet mobiltelefoni men beslöt sig för att sätta sig in i det via Internet och andra källor och upptäckte att här lurade hälsorisker. Med "mun-mot-öra"-metoden gick man vidare med de inhämtade kunskaperna. Det hela spred sig och information och listor för underskrifter gick från dörr till dörr. Man fick också kyrkofullmäktige att ta ställning mot installationen.

Men nu hade motståndet kommit igång och man skaffade mer och mer information om risker i fråga om mobiltelefoni och basstationer. Nästa steg blev att bilda en förening och göra ett flygblad som delades ut till alla hushåll. Där informerades om riskerna med pulsad högfrekvent strålning. Till ett större möte inbjöds sedan företrädare för alla kommunala partier. Kommunal- och borgmästarval stod för dörren och alla partiordföranden och politiker anammade inbjudan. Över huvud taget infann sig medborgare från hela Maintal. Omfattande information gavs om risker, forskningar, studier och fallbeskrivningar, om gränsvärden, termiska effekter och om biologiska verkningar som förekommer långt under gällande gränsvärden. Informationen var mycket väl faktaunderbyggd.

Hälften av de närvarande politikerna utlovade aktiv hjälp (och de har också hållit sina löften, säger artikelförfattaren). Det som sedan följde var en kedjereaktion så att motståndet mot mobiltelefonianläggningar spred sig över hela Maintal. Man gjorde undersökningar av strålningsstyrkan i hus med anläggningar på taken eller i direkt grannskap. Resultaten var

---

² Wohnung und Gesundheit

i många fall förskräckande och man började till exempel koppla samman höga strålningsstyrkor med olika fenomen som kanariefåglar som födde missbildade ungar, tragedin med att en kvinna fick missfall i sjätte månaden, att ett tvåårigt barn inte kunde sova om nätterna och så vidare, allt inom ett starkt bestrålat område. När man fick till stånd en ändring återställdes harmoniska förhållanden. Motståndet växte. Protestbrev och artiklar skrevs. Engagemanget vidgades.

Summan av kardemumman, så långt som det berättas av Regina Schröder, blev att "67 medborgarinitiativ har slutit sig samman till en överregional sektion och i juni bildades en landsförening". Arbetet har burit frukt. Företrädarna för mobiltelefonin har allt svarare att köpa upp plats för sändaranläggningar.

Samtliga partier (CDU, SPD, FDP och die Grüne) ställer långtgående fordringar på företrädarna för mobilanläggningar och borgmästare och kommunalfullmäktige sluter upp. Inom Maintal, där det hela startade, har stadsparlamentet beslutat att staden inte ska teckna några nya överenskommelser om anläggningar med mobiltelefonins företrädare, varken inom bostads- eller industriområden.

Vid närmast möjliga tidpunkt ska man säga upp de förefintliga avtalen. Mätningar ska göras vid alla Maintals daghem och förskolor med mera.

Artikeln, ur vilken detta är ett återberättat sammandrag slutar: - "*Kampen mot mobilindustrin fordrar tid och kraft*". *Men framgång är möjlig.*

Therése Lindberg

*Kampen kostar inte bara
blod, svett och tårar,
så TACK för alla gåvor!*

BANGLADESH FÖRBJUDER MOBILTELEFONER FÖR BARN

Bangladesh förbereder ett förbud mot mobiltelefoner för barn under 16 år, för att skydda dem mot strålning som skulle kunna skada deras hjärnor.

Mobilföretagen har protesterat mot förslaget och påstår att det inte finns någon vetenskaplig grund för en sådan åtgärd.

Miljöministern har dragit upp riktlinjerna för en konferens för läkare och vetenskapsmän i huvudstaden Daka.. Experter förbereder en lagstiftning som ska hindra företagen från att sälja mobiltelefoner till barn. Familjer ska uppmanas att hålla dem utom räckhåll för barn.

"Det finns inga vetenskapliga bevis för att mobiltelefoner är hälsofarliga", sa Yamen Bakth, en talesman för Grameen Phone, det största av landets fyra mobilföretag. Yamen Bakth sa att tillverkarna har försäkrat honom om att mobiltelefoner "inte utgör någon hälsofara".

3 juni 2002, från Emfacts.

VARNING FRÅN BRASILIEN

Francisco de Assis Tejo är professor vid Paribas federala universitet i Brasilien. Hösten 2001 konstaterade han i det brasilianska representanthuset att överdrivet användande av mobiltelefoner kan orsaka cancer.

Professor de Assis Tejo hänvisade till en vetenskaplig sammankomst i USA 1998, där det rådde stor enighet om att de konstgjorda elektromagnetiska fälten har negativa biologiska effekter.

Exponering för strålning kan, förutom att ge cancer av flera slag, (framför allt i hjärnan och bröstet) leda till minnesförlust och påskynda åldrandet.

SAXAT UR W&G³ nr 103 Sommaren 2002:

"Inga fler basstationsantennor i känsliga områden som vid barndaghem och skolor. I mesta möjliga mån - alla sändarläggningar långt bort från bostadsområden".

Städerna Düsseldorf, Köln,
Krefeld och München juli 2001.

Vid våra försök har vi bestrålat mänskligt blod i reagensglas med mikrovågor som liknar dem som finns vid strålning från mobiltelefoni. Det visade sig att cellkärnan delade sig under påverkan från det elektromagnetiska fältet.

Det finns bevis för skador på grund av mobiltelefoni. Då är det inte bara fråga om hjärntumörer, blodförändringar och cancer, utan också om genetiska störningar och andra problem. Om vi inte nu sätter igång omfattande forskning utan bara blundar, då händer ingenting. Man ger bara intryck av att man vill räkna hur många som dör innan man agerar. Med den information som vi just nu har i våra händer är det absolut ohållbart att ignorera farorna.

Dr. Georg Carlo, Medicinare, fysiker och ledare av
en 27-milliondollar studie som genomförts på
uppdrag av USA:s mobilindustri 1999.

Det viktigaste resultatet av vår studie är att förekomsten av lymfkörtelcancer hos möss mer än fördubblades, efter det att djuren under en tid av nio månader - två gånger om dagen under bara en halvtimme åt gången bestrålades med pulsade elektromagnetiska mikrovågor från mobiltelefon. Det är uppenbart att telekomindustrin inte glädde sig över våra resultat, eftersom dessa visade att det finns hälsorisker".

Dr. Michael Repacholi ombud för WHO
vid forskning på uppdrag av det australiska
Företaget Telekom (Telstra), Focus - TV maj 1997.

---

³ Wohnung und Gesundheit

STORFÖRETAGENS DIKTATUR

De allra flesta har förmodligen uppmärksammat sommarens tidningsskriverier om hur svenska forskare använts av Swedish Match och de internationella tobaksbolagen för att mildra de lagförslag som skulle förbjuda rökning på arbetsplatser, restauranger och allmänna platser.

Enligt en artikel i Dagens Nyheter betalade Philip Morris en grupp om sju forskare i varje land för att åter göra det socialt acceptabelt att röka och för att få bukt med det "vetenskapliga och utbredda missförståndet att passiv rökning är skadligt". Det var inga små summor som betalades till de i artikeln namngivna forskarna.

I England var det ganska nyligen en stor skandal, där det multinationella företaget Monsanto tvingades erkänna att man förfalskat forskningsresultat gällande genmanipulerade grödor

Hur är det med den väldiga mobilindustrin? På det internationella planet kan vi se hur ICNIRP (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection), som finansieras av mobilindustrin, helt har WHO i sina händer, bland annat genom ICNIRP:s förre chef Michael Repacholi. Forskare köps upp och forskningsresultat förtigs eller manipuleras. Forskare som visar integritet och inte låter sig mutas, försöker mobillobbyn tysta och de får sina anslag indragna. Exempel på detta är George Carlo, Adey Ross, Henry Lai, Roger Santini och Olle Johansson.

I Sverige har ett stort antal av de forskare som framträder som "experter" i alla möjliga och omöjliga sammanhang anknytning till mobilindustrin.

Tidskriften *New Internationalists* julinummer för i år fokuseras på hur storföretagen genom sin lobbyverksamhet får allt starkare inflytande i världens alla länder. Några av de metoder som nämns är att man sitter i statliga kommittéer, betalar expertvittnen, fungerar som konsulter, påverkar lagstiftningen och tillämpningen av lagarna, får allt större inflytande över media, finansierar forskning, kommer med expertutlåtanden och så vidare.

I ljuset av detta är det intressant att ta del av Lena Hillerts och Ulf Bergqvists råd till mobilföretagen om hur man övertygar allmänheten om sin verksamhets fullständiga ofarlighet (EU-rapporten "Possible health implications of subjective symptoms and electromagnetic fields" - Arbete och hälsa 1997): "Tillämpliga kommunikationstekniker måste utnyttjas för offentliga framträdanden, för privata konsultationer och för skrivet material. Därför måste kommunikations- och/eller layoutspecialister hyras in och speciella seminarier med träning för vetenskapsmän hållas för att lära in effektiva kommunikationsmetoder... De viktigaste målgrupperna bör vara: allmänpraktiker, lokala hälsomyndigheter, politiker och andra beslutsfattare... journalister kan tjäna som viktiga länkar till varierande målgrupper".

Om vi i dag observerar hur propagandan från mobilföretagen effektivt sprids över Sverige, framgår det klart att råden har tagits ad notam med råge... medan befolkningen blir allt sjukare och ingen kan förstå varför.

Vill vi leva i en värld där sanningen ständigt förvrängs för att tillgodose storföretagens kortsiktiga vinstintressen?

Ska vi tyst åse hur alla drömmar om en öppen, fri och demokratisk värld - oavsett vilken färg de råkar ha - urholkas och äts upp av storföretagens diktatur?

Sonja Fredberg

Dagbladet Norge 4 april 2002

Tidigare har både forskare och medicinare fnyst åt elöverkänslighet...men jag är övertygad om att detta måste tas på allvar. En del utvecklar känslighet för elektricitet och strålning från apparater som mobiltelefoner och datorer...jag anser att man bör tillämpa försiktighetsprincipen inte minst när det gäller barn.

Från en intervju med WHO:s chef, Gro Harlem Brundtland, som själv är överkänslig för mobiltelefoner.

MOBILTELEFONIN - EN FOLKHÄLSOFARA

Den samlade mängden elektromagnetisk strålning, den så kallade "elsmogen", har ökat lavinartat de senaste åren. Av ett oändligt antal strålningskällor utgör mobiltelefonin nu en ständigt växande del.

På grund av "det osäkra forskningsläget" har det inte fastställts några internationella gränsvärden för radiofrekvent strålning. De *rekommenderade* gränsvärdena kommer från mobilindustrin via ICNIRP⁴, WHO och EU. Dessa gränsvärden utgår enbart från skadliga uppvärmningseffekter på kroppsvävnad. EU har skyddat sig från ansvar genom att låta enskilda medlemsländer rekommendera lägre gränsvärden om de så önskar.

Svenska myndigheter, med SSI och Socialstyrelsen i spetsen, hävdar envist att strålning understigande EU:s rekommenderade gränsvärden inte kan vara skadlig.

Ett stort antal, bekräftade och icke bekräftade, internationella forskningsrapporter påvisar motsatsen. Exempelvis fann professorerna Salford, Brun och Persson vid Lunds Universitetssjukhus, att blod-hjärnbarriären släpper igenom skadliga äggviteämnen som kan orsaka Alzheimers, cancer och MS vid mobiltelefonstrålning i storleksordningen en tusendels watt per kilo kroppsvävnad. Denna effekt kan en mobiltelefon avge på flera meters avstånd. Det nuvarande svenska gränsvärdet är 2w/kg (SAR Specific Absorption Rate). Sommaren 2001 hade de upprepat försöket 16 gånger, och nu har även franska forskare nått samma resultat!

Samma sommar presenterade professorerna Lennart Hardell och Kjell Hansson Mild en studie om sambandet mellan mobiltelefoni och hjärntumörer på en forskarkongress i London. Vuxna användare visade sig löpa 2,5 gånger större risk än andra, och barn 3,5 gånger större.

---

⁴ International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection

International Conference on Cell Tower Siting, I Salzburg sommaren 2001, rekommenderar ett gränsvärde för sändare på $0,1 \mu\text{W}/\text{cm}^2$.⁵ I Ryssland ligger motsvarande gränsvärde på $2,4 \mu\text{W}/\text{cm}^2$, medan det i Kina är $6,6 \mu\text{W}/\text{cm}^2$ och i Italien $10 \mu\text{W}/\text{cm}^2$. Sverige följer ICNIRP:s rekommendation på högst $1000 \mu\text{W}/\text{cm}^2$ för 3G, det vill säga 10 000 gånger högre än Salzburgkonferensens!

En fransk rapport som i september 2001 publicerades i "La Presse Medicale" (Frankrikes motsvarighet till "The Lancet"), utförd av Roger Santini, påvisar med stor statistisk signifikans ett ökat antal utbrändhetssymptom hos boende inom 300 meter från en basstation. Professor Santini ansåg att detta pekade på behovet av fördjupad forskning, men istället drogs hans forskningsanslag in. Det skrämmande är att många oberoende forskare som kommit fram till oroande forskningsresultat, på olika sätt hindras från att fortsätta forska, medan den av mobilindustrin betalda forskningen, som förmodligen inte är helt opartisk, helt tar över.

Ovanstående indikerar vikten av att hejda vidare mobiltelefonutbyggnad tills alla forskningsresultat har nagelfarits av kompetenta, från mobilindustrin fristående forskare, och därefter kompletterats med långtidsstudier av hälsoeffekter med aktuella frekvenstyper. Detta för att ha en säker grund för mobiltelefonens framtida utveckling.

Tjänstemannaorganisationerna TCO och SIF tillhör dem som tagit "elöverkänslighet" på allvar, eftersom så många tjänstemän blivit skadade. TCO har exempelvis kommit fram till ett högsta SAR-värde på $0,8 \text{ W}/\text{kg}$ för att börja TCO-märka mobiler.

SIF anser att 5 % av invånarna lider av elöverkänslighet, däribland en stor del högt utbildade och högt motiverade tekniker.

Dessa människors svåra situation måste tas på allvar av samhället. Deras rörelsefrihet är synnerligen begränsad och många kan inte ens leva kvar i sina hem på grund av svåra

---

⁵ $\mu\text{W}/\text{cm}^2$ = mikrowatt per kvadratcentimeter

störningar från omgivande strålkällor. Många har tvingats flytta från redan elsanerade hem flera gånger, sedan nya mobiländare, kraftledningar eller dylikt uppförts i närheten. Om 3G genomförs planenligt, kommer det inte längre att finnas någonstans att fly. För varje dag förvärras livsvillkoren för denna stadigt växande grupp. Tillgängligheten till affärer, apotek, sjukvård och annan samhällsservice minskar med den aldrig sinande floden av lågenergilampor, datorer, mobiler och antenner. Därför är det livsviktigt att införa "lågstrålade zoner", det vill säga områden som fredas från ytterligare elektromagnetisk belastning.

Den moderna kommunikationstekniken rymmer underbara möjligheter till global kontakt och kunskapsspridning. Om vi agerar för mer oberoende forskning, för värdet av att skynda långsamt, kan denna teknik förmodligen utvecklas på sätt som inte medför risker för människors hälsa. Sopas riskerna under mattan kan konsekvenserna bli katastrofala, inte minst för teknikens framtida utveckling.

En sund tillämpning av försiktighetsprincipen borde vara att forska först och bygga ut sedan, istället för att, som nu, agera först och sedan ställas inför oerhörda problem, vilket skett så många gånger tidigare (asbest, kvicksilver, hormoslyr - listan kan göras lång). Vi får inte riskera en utveckling som många anser kan leda till den största folkhälsokatastrofen någonsin. För att citera tyska strålskyddsinstitutets chef, miljöpartisten Wolfram König, vill vi inte att det i framtiden ska sägas att vi äventyrade människors hälsa för att tillmötesgå mobilindustrins ekonomiska intressen.

Bo Fredberg

✧ *FRITT FORUM 2002 - DET FRIA ORDETS FESTIVAL* ✧
29 augusti - 1 september, på Heden mitt i Göteborg

*Under ett hav av tällduk möter Du Sveriges viktigaste festival
Heta samhällsdebatter - aktuell musik - Restauranger och caféer
Det bästa är dock om Du kommer och gör Din röst hörd.*

Mer info på 031-704 65 01 eller <http://www.frittforum.nu>

BLOD-HJÄRNBARRIÄREN

Professorerna Leif Salford, Arne Bruun och Bertil Persson i Lund har som bekant vid experiment med råttor funnit att mikrovågsstrålning på nivåer långt under rekommenderade gränsvärden gör att den så kallade blod-hjärnbarriären öppnas.

Förra sommaren hade detta experiment upprepats 16 gånger med samma resultat. Franska forskare har gjort samma försök, med samma resultat.

Nyligen kom en grupp forskare i Finland, ledd av professor Darius Leszczynski, också fram till att blod-hjärnbarriären skadas av mikrovågsstrålning. Det sensationella med detta experiment är att det utfördes på mänskliga celler, odlade i cellkultur.

Blod-hjärnbarriären är en skyddsbarriär som ska hindra skadliga ämnen från att komma in i hjärnan.

Professor Leszczynski fann att mikrovågsstrålningen ökar aktiviteten hos ett protein som kallas hsp27, och som har samband med blod-hjärnbarriärens funktion. Ökad proteinaktivitet får cellerna att krympa, vilket gör att det bildas små mellanrum som kan släppa igenom skadliga ämnen.

De svenska forskarna talar om risken för MS, Alzheimer och Parkinson, medan de finska lägger störst vikt vid risken för uppkomst av cancer.

På många håll i Sverige är den grundstrålning vi utsätts för dygnet om, året om (från basstationer för mobiltelefoner, "passiv mobiltelefoni" blåtandssystem o.d.) redan nu tillräckligt hög för att blod-hjärnbarriären ska öppnas. Detta ger onekligen skrämmande framtidsperspektiv! Vad får då barnen för chans att utvecklas normalt och leva fullvärdiga liv?

Sonja Fredberg

Kjell Hansson Mild brukar, när han arrogant raljerar med oron för strålningen från basstationer, påpeka att denna strålning inte är starkare än den man utsätts för om man står en bra bit från en mikrovågsugn.

*Detta är givetvis lögn, men en inte särskilt smart sådan, med tanke på att en internationellt sett mycket ansedd forskargrupp i Dallas, USA, ledd av Dr. De-Kun Li, har funnit mycket tydliga samband mellan missfall och exponering för mikrovågsugnar och vanlig hushållsel. Denna studie publicerades förra hösten i den medicinska tidskriften *Epidemiology*.*

I maj i år kom nyheten att Kina hade planer på att införa världens strängaste gränsvärden för strålning från mobiltelefoner. Detta gränsvärde kallas SAR (Specific Absorption Rate) och är i de flesta länder 2W/kg. Med hänvisning till hälsoriskerna med denna strålning ville Kina ha ett SAR-värde på 1W/kg (TCO-standarderna är 0,8W/kg !). Mobilindustrin gick givetvis i taket och förfasade sig över att de nya investeringar i produkt-design som så låga gränsvärden i denna 167 miljoner abonnenter starka mobilmarknad skulle kräva, kommer att bli fruktansvärt dyra.

*Vem funderar på de **verkliga** kostnaderna för en verksamhet? Vad kostar mobiltelefonin egentligen i dag och vad kommer den att kosta i morgon? Utbredd sjuklighet och försämrad livskvalitet kostar pengar, men detta betalar förstås inte mobilindustrin.*

BOKANMÄLAN

SSI⁶ brukar, i sin envisa försäkran om att mobiltelefonins strålning är ofarlig, hänvisa till femtio års forskning om radiofrekvent strålning som inte visar på några som helst risker.

Detta gör det extra intressant att läsa Robert C. Kanes bok "**Cellular Telephone Russian Roulette** ~ a historical and scientific perspective". Denna redogörelse för de femtio årens forskning bekräftar inte alls SSI:s försäkran. Den visar tvärtom att mobilindustrin redan från början haft ingående kunskap om verksamhetens oerhörda hälsokonsekvenser. Robert C. Kane har en gedigen utbildning (han har bland annat en Ph. D. i elektrofysik), och har under mer än trettio år arbetat inom telekomindustrin. Där har han ägnat sig åt konstruktion och utveckling av radiofrekvent mobilradio, mobiltelefoner, mikrovågstelekomsystem, videosystem och forskning på biologiska effekter.

I sin bok redogör han mycket livfullt och intresseväckande för en lång rad vetenskapliga studier med synnerligen alarmerande resultat. Särskilt intressant är kanske hans redogörelse för uppvärmningseffekter av strålningen. De gränsvärden som ICNIRP⁷ i dag rekommenderar är satta just med tanke på termiska effekter.

Enligt Robert C. Kane kan dock skadlig uppvärmning ske vid betydligt lägre effekter, eftersom olika typer av biologisk vävnad reagerar olika på strålningen. Han konstaterar att när örat som man håller telefonen mot blir varmt (ett inte ovanligt fenomen) har skadan skett för länge sedan långt inne i hjärnan.

Frekvensområdet som mobiltelefonin använder omfattar just de strålningsfrekvenser som har förmågan att tränga allra djupast in i biologisk vävnad.

Boken beskriver också ingående hur mobilindustrin konsekvent förvanskar verkligheten och målar skenbilder för att få sälja sina produkter. Bland annat citerar han påståendet att

---

⁶ Statens strålskyddsinstitut

⁷ International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection

strålningen runt antennerna är "av en alldeles speciell sort" som inte följer vanliga fysiska lagar. Därför behövs inte några gränsvärden.

(Känns det igen? I Sverige är mobiltelefonin en alldeles speciell typ av verksamhet som inte behöver lyda under svensk lag, exempelvis miljöbalkens så kallade "försiktighetsprincip.")

Alla som kan engelska uppmanas att läsa denna viktiga bok. Den bästa presentationen gör förmodligen författaren själv. Därför har vi översatt hans förord:

"Elektromagnetiska fält och radiofrekvent strålning har uppmärksammats en hel del på sista tiden. Närhelst uppmärksamheten fokuseras på strålning från små portabla radiotelefoner, refereras det ofrånkomligen till nya forskningsrön som bekräftar att användandet av dessa apparater kan medföra ökad risk för sjukdom.

Mest anmärkningsvärt är att nu tillgängliga böcker och artiklar om radiofrekvent strålning i så liten utsträckning, om ens någon, beaktar den stora mängd forskningsresultat som utgör den vetenskapliga grunden för nuvarande rön.

För det mesta omtalas det allra senaste forskningsrönet som en helt ny upptäckt som måste utforskas ytterligare, medan industrin fortsätter att behandla varje sådan studie som om den var en isolerad företeelse i vetenskapens universum. Genom att hålla upptäckterna åtskilda, och genom att förvanska fakta, kan de ekonomiskt inblandade fortsätta med sin verksamhet som vanligt. Att fortsätta som vanligt innebär att använda sina betydande resurser till att utnyttja media för att sprida industrins "trossatser". "Trossatserna" förnekar eller döljer ofördelaktiga vetenskapliga rön.

Denna bok tar ett djärvt steg bakåt genom att tillhandahålla en vid översikt över det vetenskapliga landskap som klart visar att här föreligger fara. Det djärva steget bakåt är en historisk redovisning av den forskning som finns tillgänglig, som har varit tillgänglig i fyrtio år eller mer och har negligerats eller dolts av en industri som sätter sitt ovillkorliga behov av att sälja produkter framför de egna kundernas hälsa och välbefinnande. Att tillverka dylika produkter kan inte ses som annat än rovdrift.

Aldrig tidigare i mänsklighetens historia har det förekommit att produkter som är fientliga mot det mänskliga biologiska systemet marknadsförts och distribuerats av en industri med förkunskap om dessa effekter. Till skillnad från tobaksindustrin, som kunde hävda att kunskap saknades under många årtionden efter det att dess produkter började användas allmänt, har telekomindustrin haft tillgång till den vetenskapliga forskningsgrund som ni nu kommer att introduceras till.

I denna avhandling kommer ni inte att finna detaljer från de allra senaste rönen om cancerrisker och DNA-skador. Dessa studier har, var och en för sig, fått god publicitet och snabbt glömts bort när industrins propagandister förringat betydelsen av varje enskilt rön. I stället kommer ni att finna en redogörelse för en lång rad tidigare vetenskapliga studier, hundratals vetenskapliga studier från 1950-talet till mitten av 1990-talet. Men låt er inte vilseledas. Dessa äldre studier rymmer lika alarmerande rön om exponering för strålning, DNA-skador, kromosomskador, vävnadsskador, absorption av strålning, framkallande av grå starr, tumörbildning, minnesförlust, försämrad motorik, med mera. Ytterligare hundratals studier kunde ha tillfogats, men frågan har klargjorts tydligt nog med det som har citerats, utan att man behöver belasta läsaren ytterligare.”

(översättning ~ Therése Lindberg och Sonja Fredberg)

CELLULAR TELEPHONE RUSSIAN ROULETTE

~ a historical and scientific perspective.

Av Robert C. Kane (2001)

Vantage Press, Inc.

516 West 34th Street, New York, New York 10001, USA

ISBN: 0-533-13673-3

*Vi har startat en ny produktion på försök
den är lönsam som säkert ni vet.
Därför ligger er hembygd i dimma och rök
men den lättar er arbetslöshet.*

*Å vi kan knappast rå för att små fåglarna dör
det är sådant som småfåglar gör ~
Och en viss allergi får man finna sig i
om man önskar en stark industri.*

*Sina kliande blåsor och andningsbesvär
ska den anställde glömma förvisst
När han öppnar sitt svällande lönekurvar
och kan jämföra tillgång med brist
Visst beklagar vi Dig som är krasslig och sjuk
visst är det trist att ditt hår ramlat av
Men Du får bidrag till lösgom och trevlig peruk
till din något för tidiga grav*

*Å vi kan knappast rå för att små fåglarna dör
det är sådant som småfåglar gör
Och en viss allergi får man finna sig i
om man önskar en stark industri.*

Allan Edvall ur "Grovdoppa"

*Ibland blir vi anklagade för att vara för snälla och
stillsamma i vår kritik av det brott mot mänskligheten
som "det trådlösa samhället" utgör. På nästa sida följer
en artikel av en som inte alls är särskilt snäll,
Jan Åberg i Trollhättan.*

FNASKANDE OCH PROPAGANDA FÖR TELEKOMINDUSTRIN

Telekombolagens bilaga till tidningen "Kommunaktuellt" i maj -02 består av ohöljd propaganda. Skriften har titeln "Mobila nät - radiovågor och säkerhet" och är uppenbarligen distribuerad via Kommunaktuellt för att ge kommunpolitikerna landet runt råg i ryggen att bemöta den våg av protester som vi har sett från kommuninvånarna under det senaste året.

TELELEKOMBOLAGENS PROPAGANDA I FYRA PUNKTER:

1. 3G är en samhällsnödvändighet som ger oss "ökad flexibilitet, mobilitet, trygghet och livskvalitet."
2. De "radiovågor" som 3G berikar samhället med är "enligt vetenskapen" ofarliga.
3. Kommuner som inte accepterar de två huvudteserna är bakåtsträvare som dessutom agerar på tvärs mot de kompetensvillkor som förvaltningslagen föreskriver (t.ex. då försiktighetsprincipen åberopas för att säga nej till en basstation).
4. Elöverkänslighet existerar inte.

1. SAMHÄLLSNÖDVÄNDIGHET

Mona Sahlin pryder framsidan på den här pamfletten, och hon intervjuas också inne i skriften. "Svenskarna är mogna för 3G säger hon, utan att låtsas om vad herrarna som slår an takten, de amerikanska jättarna inom telekombranschen har sagt i flera år som motiv för att satsa på Sverige (Finland och Åland): här finns ett "datamoget" folk som är nyfiket och lämpligt att testa den nya tekniken på.

I höstas har Sahlin hållit runda bordskonferenser med telekombolagen om införandet av 3G. Men det dröjde inte mer än ett kvartal innan turbulensen kring IT ansatte också 3G-sektionen. Därför håller nu Sahlin nya konferenser: "Under våren tog Mona Sahlin initiativ till en aktionsgrupp för telekombranschen" meddelas det. Nu ska hon via våra skattemedel förse 3G-konsortiet med stödpengar (en av aktörerna, Vodafone, har nyligen gått i konkurs). Nu ska alltså staten intervensera som en självständig intressent i utbyggnadsprojektet för 3G, och första veckan i juni kommer Sahlin att på näringsdepartementet att träffa aktörerna i det här konkursboet som kallas "3G" för att rädda det från att gå i "putten". (De stora apparattillverkarna som Ericsson, Nokia m.fl. har till "3G" med basstationer och antenner lånat ut stora summor, så att apparater till ett nytt nät ska kunna säljas. I dag finns inga apparater och inget nät, utan endast oreglerad inbördes skuld och en närmast obefintlig efterfrågan på den här obskyra tekniken...) Intervjun med Sahlin i Kommunaktuellt är rena Scoopet för industrin. Det hon uttalar är en perfekt sammanfattning av vad telekombolagen säger, fast på ett både enklare och mer kortfattat sätt, och med en emfas som utgår från hennes personliga "nytta" av den här tekniken. Sahlin har ställt upp som omslagsflicka för telekombolagen på ett sätt som kan göra varje PR-guru grön av avund!

2. DE VETENSKAPLIGA "AUKTORITETERNA": PROFESSOR HAMNERIUS

Inne i broschyren uttalar sig professorn i fysik, Yngve Hamnerius, från Chalmers, i en kör av lugnande röster: "Människor är rädda för de höga masterna. Men det är dem de behöver vara minst rädda för. Sändarna sitter högt upp i luften där ingen människa är nära dem, och det är inget problem ur strålskyddsynpunkt. "(Något liknande har fysikprofessor Kjell Hansson Mild tidigare

ihärdigt hävdad). Han talar givetvis mot bättre vetande, och är förstas mycket medveten om det. Hans enkla ståndpunkt, precis som Kjell Hansson Mild, är att vi möjligen kan ha anledning att oroa oss för strålningen från mobiltelefonerna, men att antennerna som betjänar mobilerna är för svaga. (Han generar sig inte för att desavouera sina kolleger i Lund, Leif Salford m.fl. som konstaterade en påverkan på blod-hjärnbarriären vid en exponering som uppstår vid den bakgrundsstrålning som ALLA utsätts för, oavsett om man själv använder mobil eller inte...). Professor Hamnerius bedriver en privat, och mycket lönsam, mätfirma med utgångspunkt från Chalmers. Engagemanget är godkänt av Chalmers ledning som har godkänt hans bisysslor - som knappast är populära bland studenterna på den institution där professor Hamnerius förväntas leda studierna. Att han nu ställer upp och "talar ut" om masterna ska alltså ses mot bakgrunden av hans privata affärsverksamhet att mäta strålningen från masterna. Hade han uttalat sig "fel": Adjöss med uppdragen!

PROFESSOR WIKSELL

En annan "expert" (utan ett enda vetenskapligt arbete om påverkan från mobiltelefonstrålning!) som intervjuas i broschyren heter Hans Wiksell, professor i tillämpning av akustiska och elektromagnetiska vågrörelser. Han har tidigare varit ute i debatten om mobiltelefoni tillsammans med censurpanelen mot larm som har upprättats vid KI och Stockholms universitet (alla vetenskapliga rapporter ska passera ett nålsöga bestående av Wiksell, Adami, Ingelman-Sundberg och ett par till med god vetenskaplig smak). Hr Wiksell säger i broschyren t.ex. att "energin i RADIOVÅGOR...är mycket blygsam (och) att det ofta är så att vi får mycket starkare uppvärmning av solen." (Jag frågade vid ett tillfälle Wiksells chef på institutionen om den här uppfattningen på något sätt är spridd vid institutionen där man

forskar på elektromagnetiska vågor. Han svarade: ~ Nej. Absolut inte. Det är en personlig uppfattning som Wiksell har, den är INTE förankrad här!) Wiksells slutsats är hursomhelst: ingen har blivit bränd av mobiler, medan desto fler har blivit det av solen, varför vi ska akta oss för solen men inte för mobilen. Han är alltså mycket inriktad på yttre skador, och har ingen som helst sakkunskap om inre. Men vad bekymrar det en professor i bakvattnet, som för en dag kan få komma upp i strålkastarljuset när industrin kallar? Han är ju i dag helt i fas med telekomindustrins industriella välsignelser!

PROFESSOR AHLBOM - TELKOMINDUSTRINS GUNSTLING

Också en annan herre från den ökända censurpanelen vid KI-Sthlm universitet, en man som närmast har kammat in storslam från EU i forskningspengar direkt från industrin, professor Anders Ahlbom vid KI intervjuas i broschyren. Det är sällan man hör talas om att prostitution leder till sann kärlek. Men understundom gör den uppenbarligen det. Kanske har Ahlbom råkat ut för det eller möjligen fejkar han en orgasm. Ty när han apropå strålningen från basstationer säger att "...normalt sett får du ingen alls från dem" ~ då gör han sig bara till för uppdragsgivarna, och han förpassar såväl Hamnerius som Wiksell till dem som står och hummar och tittar ner i golvet när riskkapitalisterna från telekomindustrin kallar. (Vilket jag tycker är en smula okollegialt.)

3. KOMMUNFÖRBUNDETS HÅLLNING

Två kvinnor kommer till tals i broschyren. Den ena är Kommunförbundets talesman på plan- och miljösektionen. Hon läxar upp "nitiska kommuner som försenar 3G-utbyggnaden". Efter ett mycket långt hyllande så

kommer hon till slut till skott i sista stycket om vad hennes ärende EGENTLIGEN gäller: uppläxning av Nässjö kommun som har haft fräckheten att inrätta en lågstrålade zon. Så får man inte göra! Man ska strikt följa plan- och bygglagen och helt överlämna ansvaret till Statens strålskyddsinstitut att sköta nivån på strålning... förlåt, radiovägandet i kommunerna (ordet "radioväg" används konsekvent eftersom ordet har en positiv semantisk klang, strålning för tankarna till Tjernobyl, och används därför inte)! Hon passar också på att förklara att strålningen från 3G är "mycket liten" i förhållande till strålningen från teve och radio (att den totala mängden blir "större" med 3G sa hon dock inget om...)

4. DOKTOR LENA HILLERT

Och sedan kommer kvinnan som har blivit doktor på att förneka problemets existens, Lena Hillert vid Stockholms läns landsting. Kvinnan som lanserade en bakgårdsvariant av s.k. kognitiv beteendeterapi som gick ut på att omvända sektmedlemmar i sällskapet för elöverkänslighet och hysteri till ett normalt förhållningssätt till lysrör, bildskärmar, mobiltelefoner m.m. Hon säger att "det inte finns några studier som visar att elektriska eller magnetiska fält kan utlösa elöverkänslighet." Nej. Detta har vi hört förut många gånger, och det dessutom av många som har "fina titlar". Men inte desto mindre: det brister i semantiken här. Bortsett från den uppenbara motsättningen i påståendet, så skulle jag till exempel invända: - Men om el orsakar andra besvär än "elöverkänslighet", vad kallar vi det då? (Reefaaf jagade man livet ur när Björn Gillberg uppdagade hans falska doktorshatt. Hillert får i stället en, enbart på grund av dålig vetenskap - och dessutom rundhänt ekonomisk support från den industri som hon just låter sig intervjuas för.)

5. TILLSAMMANS

Ytterligare en professor, Bo Dahlbom, VD för svenska IT-bolagen manas sedan fram till podiet för att vittna. Han gör sin plikt med en vurm som endast kan göra Mona Sahlins stridig. 3G är själva livets essens, verkar han mena. Människans livsvillkor och "beteendemönster" står nu på spel, och det gäller att satsa. Han ger många exempel på den revolutionerande nyttan med 3G, och avrundar med ett: "Tänk dig att kunna vara med ditt barn på dagis på distans. Du hör honom, kanske även kan se honom leka genom en webbkamera. Ni är tillsammans med era röster. Ljudet är faktiskt viktigare än bilden, titta på hur du umgås med familjen hemma. Man befinner sig ofta i olika rum och kommunicerar enbart med rösten." Sådana som professor Dahlbom har uppenbarligen mycket svårt att förstå vikten av sådant som att vi inför 6 timmars arbetsdag i samhället just för att få det privata att fungera, och ta med våra telningar ut i naturen och titta på de "beteendemönster" och den dramatik som där försiggår varje dag. Han vill förstås satsa helt på sin karriär som VD för svenska IT-bolagen, och kan göra det som pappa på distans. För barnens skull får vi emellertid hoppas, att de känner igen honom om kvällarna, när han efter det dagliga harvandet på VD-stolen kommer hem!

6. ATT KOMMA FÖRBI KLAGOMÅLEN

Enligt en artikel i Dagens Industri (020528) är svenskarernas strävan att vara "bäst i klassen" på 3G kanske något förhastad. Mona Sahlins statssubsidier är kanske när allt kommer omkring alltför brådstörtade. EU:s kommission för mobil kommunikation bedömer att utbyggnaden kommer att "ta fart först 2006". Det är några saker som måste ordnas till först.

Kommissionens ordförande i telekomfrågor, Ruprecht Niepold, säger till Dagens Industri vilka det är: ~ "Vi

föreslår bland annat... tekniska standarder för basstationer för att *komma förbi* klagomålen om att de orsakar för mycket strålning." Ordförande Ruprecht sätter fingret på det som de svenska telekombolagen går runt som katten kring het gröt: ~ det finns en utbredd oro i Sverige över utbyggnaden av "3G". Visst: "3G" liknar ett konkursbo och tekniken måste nu säljas ut med hög fart men först måste motståndet från allmänheten mjukas upp!

7. GÄLLER INTE FÖRSIKTIGHETSPRINCIPEN?

I telekombolagens pamflett, avslutningsvis, sägs det att försiktighetsprincipen inte kan åberopas vid bedömning av utbyggnaden av "3G". Vad som motiverar denna Force majeure vet jag inte. Men ett faktum är ju att miljöbalken i lagen såväl som Riokonferensen om miljö uttryckligen stadgar just en försiktighetsprincip, och den omfattar hela miljön. Det förhållandet att de svenska myndigheterna har ENATS om en försiktighetsprincip om lågfrekventa elektromagnetiska fält rubbar på intet sätt det förhållandet. De svenska myndigheterna är OCKSÅ skyldiga att tillämpa försiktighetsprincipen för ALLA elektromagnetiska fält, i synnerhet de högfrekventa som i dag orsakar stora besvär för många människor. Och även om de inte gör det kommer människor i alla fall att peka på den överenskommelse som träffades i Rio, och som Sverige har ratificerat. (Följdriktigt med denna deklARATION från branschen, och från kommunförbundet, så kommer "3G" att vara en oförsäkrad verksamhet, ungefär som kärnkraftshanteringen. De stora bolagen med Lloyds i spetsen vägrar att återförsäkra mobiltelefonin, eftersom skadeståndskraven bedöms kunna bli enorma. Detta är den "försiktighetsprincip" som bolagen i dag tillämpar. Den säger oss något viktigt om telekombolagens och herrarnas professorers m.fl. uttalanden om att mobilandet är "ofarligt"!)

Jan Åberg

STÄLL PARTIERNAS MOT VÄGGEN!

Vågbrytarens styrelse har ställt samman en rad frågor och skickat till samtliga riksdagspartier. De gäller allt från nödlösningar (lågstrålande zoner och TCO-märkning) till det vi egentligen vill - ett stopp i utbyggnaden tills forskningsläget klarnar. Frågorna kan nog modifieras och kompletteras för att riktas till kommunalpolitiker. Använd dem gärna lokalt! Frågorna är formulerade för att besvaras med ja eller nej. Även om man inte får svar kan enkäten bidra till att debatten kommer in i valrörelsen.

TILL SVERIGES RIKSDAGSPARTIER

ENKÄTUNDERSÖKNING OM INSTÄLLNINGEN TILL HÄLSOKONSEKVENSERNA AV MOBILTELEFONENS UTBYGGNAD

Vågbrytaren är en rikstäckande partipolitiskt obunden förening som på kort tid har fått många medlemmar från norr till söder i vårt avlånga land och som befinner sig i stark expansion. Föreningen har bildats på grund av allvarliga farhågor för de hälsokonsekvenser som utbyggnaden av mobiltelefonin medför i vårt land. De flesta av våra medlemmar är inte elöverkänsliga men hyser oro över att vi är på väg in i en utveckling som vi inte vet konsekvenserna av.

Vi är inte teknikfientliga, men vi kräver att tekniken skall anpassas till människan, och när det gäller utbyggnaden av mobiltelefonin kan vi konstatera att så inte har skett, samt att det idag inte finns oberoende forskning om dessa system i Sverige.

Vår förening får varje dag telefonsamtal från hela Sverige från förtvivlade medborgare. De upplever att de körs över i utbyggnaden av den nya generationens mobiltelefoni, 3G/UMTS. Detta är en fråga som oroar många människor och som det talas väldigt tyst om i Sverige.

Inför höstens riksdagsval undersöker vi nu riksdagspartiernas inställning till denna fråga. Svaren kommer att publiceras i form av en större debattartikel och en presskonferens före valet. Vi kommer även att efter något år stämma av svaren med på vilket sätt partierna faktiskt har agerat i riksdagen.

Vi ber er att svara före den 15 augusti 2002.

Även frånvaron av svar kommer att redovisas.

Med vänliga hälsningar Föreningen Vågbrytaren

Frågor till riksdagspartierna angående hälsokonsekvenser av mobiltelefonin

1. Känner ni till diskussionerna om hälsorisken
  - a. med mobiltelefoner ?
  - b. med strålningen från basstationer för mobiltelefoni?

2. För att få ett underlag för forskning om eventuella hälsoeffekter av strålningen är det nödvändigt att veta var mobiltelefonisändarna är placerade. Det finns också hos allmänheten ett stort behov av att få kunskap om dessa placeringar. Bland annat har hyresgäströrelsen stött detta krav. Vill ert parti verka för att bygglovslagen ändras, så att det blir krav på bygganmälan eller bygglov för samtliga basstationer och antenner för mobiltelefonin ?

3. Idag går så gott som inga offentliga medel till forskning om mobilstrålningens hälsoeffekter. Detta leder till att man helt tvingas förlita sig på forskning som är finansierad av mobilindustrin. Vill ert parti verka politiskt för att det skall satsas resurser på oberoende forskning om eventuella hälsoeffekter av långtidsexponering för de aktuella frekvenserna inom mobiltelefonin ?

4. I den offentliga debatten om mobiltelefonin anförs ofta internationell forskning. Vill ert parti verka för att det sker en opartisk sammanställning och utvärdering av alla forskningsrapporter som påvisar negativa hälso-konsekvenser av strålningen från sändare och mobiltelefoner?

5. Ny japansk forskning visar att gränsvärdena för strålning överskrids i allmänna kommunikationsmedel. Vill ert parti på grund av detta

- a. följa upp denna forskning i Sverige ?
- b. verka för att gränsvärdena inte överskrids i allmänna kommunikationsmedel i Sverige ?
- c. att användning av mobiltelefoner på bussar, tåg och i tunnelbanevagnar förbjuds om gränsvärdet överskrids ?

6. I FN's standardregler för funktionshindrade (agenda 22) talas det till exempel om rätten till en god bostad och ett fullvärdigt socialt liv. Vill ert parti verka politiskt för att dessa regler även skall gälla elöverkänsliga (handikappgrupp 27 i HSO⁸)?

7. Mellan tre och fem procent av befolkningen anses idag vara elöverkänsliga. Många kan inte finna störningsfria bostäder bl.a. på grund av den omfattande utbyggnaden av mobiltelefonin. Vill ert parti på grund av detta verka för införandet av så kallade lågstrålande zoner, det vill säga områden som inte belastas med ytterligare strålning.

8. Ett stort antal bekräftade och obekräftade studier påvisar allvarliga hälsorisker med mobiltelefoni. Miljöbalkens försiktighetsprincip innebär att redan

---

⁸ Handikappförbundens samarbetsorgan

riskan för skada eller olägenhet medför skyldighet att hindra en verksamhet.

Vill ert parti verka för att:

- a. försiktighetsprincipen tillämpas vid bygglovsansökningar för mobilmaster?
- b. införa ett tillfälligt stopp för utbyggnaden av 3G-nätet tills forskningsläget klarnar?

9. Enligt miljöbalken ligger ansvaret för effekterna av en verksamhet hos utövaren. Flera stora försäkringsbolag, exempelvis Lloyds och Sterling, vägrar att försäkra mobiltelefonioperatörer mot eventuella hälsokonsekvenser från mobiltelefoni. Kommer ni att kräva att operatörerna uppvisar giltiga ansvarsförsäkringar, som täcker eventuella framtida skadeståndsanspråk, för att de ska få utöva sin verksamhet?

10. Kommer ni att vid offentliga upphandlingar av mobila telefoner kräva att telefonernas SAR-värden följer TCO-standarden 0,8 W/kg?

För närmare information se TCO:s hemsida www.tco.se

INTRESSANTA INTERNETADRESSER

www.feb.se www.kvicksilver.org www.energyfields.org www.emfguru.org	www.electrosmognews.de www.buergewelle.de www.gigahertz.ch www.tassie.net.au/emfacts
--	--